

Persbericht - 15 juni 2021

17de -eeuwse abdijhoeve duurzaam gerestaureerd

In Abdij van Park is de abdijhoeve uit 1663 met de tiendenschuur, de koeienstallingen en het melkhuysje helemaal gerestaureerd. Stad Leuven koos er bewust voor om het uitzicht en de eeuwenoude functies van deze gebouwen te behouden en deze te vertalen naar een hedendaagse invulling rond biologische stadslandbouw en educatie.

“De basis van het restauratieconcept was duurzame herbestemming, vertelt Dirk Vansina, schepen van restauratie, stad Leuven. “We wilden het verleden en het heden met elkaar verbinden en deze utiliteitsgebouwen zoveel mogelijk terug hun oorspronkelijke functie geven. Dat was van bij de start geen evidente keuze. Maar dat we daar vandaag in geslaagd zijn samen met vele partijen en samenwerkingsverbanden, maakt de restauratie van deze abdijhoeve zo uniek.”

Katrien Deckers, architect monumentenzorg stad Leuven legt uit: “We vertrokken vanuit de bestaande constructies die dateren uit de 17de eeuw. Om te komen tot een praktisch en bruikbaar gebouw moesten er zaken aangepast worden aan hedendaagse bouwnormen of nieuwe technieken toegevoegd worden. Voor de vleermuizen hebben we zelfs speciale invliegopeningen en ‘vleermuisvriendelijke’ verlichting op de hooizolder voorzien. Oud en nieuw samenbrengen, rekening houdende met natuurbehoud en de moderne noden, dat was de uitdaging van dit project.”

Aan het uitzicht van de gebouwen is nauwelijks iets veranderd. Carl Devlies, schepen van onroerend erfgoed stad Leuven: “Abdij van Park is een beschermde erfgoedsite met excellent bewaarde bijgebouwen. Hoewel de abdijhoeve al vier eeuwen oud is, was ze in betrekkelijk goede staat. Nieuwe toevoegingen zijn er enkel in het interieur die zichtbaar gemaakt zijn door moderne materialen te gebruiken.”

Een bruisende toekomst

“Op 9 september 2021 wordt de abdijhoeve plechtig ingehuldigd samen met zijn nieuwe bewoners,” kondigt Denise Vandevoort Leuven schepen van cultuur, evenementen en toerisme. “De abdijhoeve zal weer bruisen van leven zoals weleer. Bovendien zal Erfgoedsite Abdij van Park bv, een dochterfiliaal van het Autonoom Gemeentebedrijf Stadsontwikkeling Leuven een deel van de tiendenschuur beheren en gebruiken als een overdekte buitenruimte voor kleinschalige evenementen.”

De stad heeft een overeenkomst afgesloten met drie concessiehouders die de abdijhoeve in gebruik nemen. Deze drie partners zijn Wonen en Werken - De Wikke, CSA boerderij Boerencompagnie en Landwijzer.

In de tiendenschuur baat De Wikke een winkel uit waar biogroenten en ambachtelijke producten verkocht worden. De groenten worden onder meer geteeld op de velden van Abdij van Park. De Wikke is het biologisch tuinbouwproject van Wonen en Werken dat mensen te werk die moeilijk geïntegreerd raken op de reguliere arbeidsmarkt. Boerencompagnie houdt zijn koeien bij in de stallingen en heeft een kaasmakerij in het melkhuysje. Boven zijn er leslokalen voor Landwijzer, het vormingscentrum voor biologische en biodynamische landbouw.

BIJZONDERHEDEN

Historische weg teruggevonden en heraangelegd

Bij het voorbereidend archeologisch onderzoek vond men een historische weg terug die zich achter de tiendenshuur en de stallingen bevond. De weg bleek met de jaren onder opgehoopte aarde bedolven te zijn. Tijdens de werken werd de weg weer naar de oorspronkelijke niveaus uitgegraven en heraangelegd. Zo ontstond er terug een werkende verbinding tussen de moestuin buiten en de binnenruimte van de tiendenshuur. Op die manier kwamen ook twee bruikbare ingangen van de kelders tevoorschijn die mee bedolven zaten onder de aarde.

Tiendenshuur met aangestampte aarde als vloer

De benaming tiendenshuur verwijst naar de gewoonte dat een tiende van de graanoogst van pachters van de abdij werd opgeslagen als belasting in de schuur. Door het weghalen van latere toevoegingen zoals de gierbak in beton kon men teruggaan naar de originele indeling van de schuur en de oorspronkelijk vloerniveau van de schuur. De doorrijzone in de schuur via de twee grote inrijpoorten werd behouden.

Het houten dakspant aan de binnenzijde was nog in zeer goede toestand met topkwaliteit hout en houten verbindingen. Het werd gereinigd en slecht heel beperkt plaatselijk hersteld.

Opvallend is ook dat je in de schuur aangestampte aarde als vloer treft, net zoals vroeger. Dit sluit aan bij het restauratieconcept om de historische functie maximaal te bewaren. Ook wees onderzoek uit dat de muren zeer veel opgesloten zouten bevatten (door de urine van de dieren) die bij verwarming van de ruimten uitbloeien en elke afwerkingslaag zouden afstoten. Daarom werd er voor gekozen om het binnenmetselwerk in zijn oorspronkelijke staat te laten en het niet te kaleien.

In de schuur zien we twee hoogteniveaus. Het vloerniveau in de lage zone geeft rechtstreeks toegang tot de moestuin en de buitenstal langs de historische weg. Nieuwe toevoegingen zoals deurkaders en een minimalistisch volume in staal en glas dat de winkel wordt van Wonen en Werken – De Wikke, zijn duidelijk te onderscheiden door hun moderne materialen en vormgeving.

De vroegere dorsvloer boven de kelders, nu het podiumgedeelte ligt in de veris hoogde zone waar men vroeger vanop de kar op gelijk niveau het hooi en stro kon opstapelen.

Binnenstalling en buitenstal met groen dak

Naast de bestaande binnenstalling is er een nieuwe buitenstal toegevoegd. Zo kan de boerderij meer aantal koeien houden. Om de integratie in het landschap maximaal te maken, werd dit buitenvolume in het talud van de achterliggende tuin geschoven en voorzien van een groendak. Op deze manier gaat de stal zo veel mogelijk op in het beschermd landschap van de omgeving.

Melkhuisje

In het aanpalend melkhuisje waarvan oudsher de koemelk werd verwerkt vinden we vandaag een hedendaagse ruimte terug waar de melk kan verwerkt worden in kaas, yoghurt en ijs.

Leslokalen en functionele ruimtes op de eerste verdieping

Boven de stallingen en het melkhuisje is een verdieping gemaakt voor twee leslokalen, een refter, een omkleedruimte, een technische ruimte en een hooizolder.

RESTAURATIE

De restauratiecampagne is een grootschalig restauratieproject van de stad Leuven met een samenwerkingsproject met financiële inbreng van de Vlaamse overheid. Via een erfpacht met de paters norbertijnen kon de stad Leuven de restauratie in 2011 opstarten met vele partners. De studiedienst gebouwen van de stad coördineert en volgt de werken als bouwheer op.

Het masterplan in uitvoering

De stad Leuven werkte in 2004 een masterplan uit voor de restauratie, inrichting, herbestemming en ontsluiting van de abdi. De eerste abdi gebouwen die gerestaureerd werden, waren de oude watermolen (nu een brasserie) en de aanpalende poortgebouwen. In de eerste fase van de restauratie werd de westvleugel van het kloostergebouw onder handen genomen. Daar opende het dialoogmuseum PARCUM in 2017.

Mei 2021: De opening voor het grote publiek

In mei 2021 werd de tweede grote fase van de restauratie afgerond. De prachtige bibliotheek en refter met stucwerkplafonds, de kloostergang met glasramen uit de 17de eeuw, de abtswoning en enkele salons zijn vanaf 4 mei 2021 te bezoeken. Het provisorenhuis en het gastenkwartier werden eind 2020 al afgewerkt.

Ook de abdihoeve uit 1663 met de tiendenschuur, de stallingen en melkhuisje is in zijn oude glorie hersteld. De restauratie van de abdihoeve startte in 2018 en gebeurde in samenwerking met Studiebureau Beeck en Hermans voor de bouwkundige werken en studiebureau Ingenium (opdrachthouder Antea) voor de technieken.

De werken werden opgevolgd en gecoördineerd door de studiedienst gebouwen van de stad Leuven die als vertegenwoordiger van de stad als bouwheer optrad..

Een blik vooruit: de sprint naar eindfase in 2025

Daarna is het de beurt aan het meest zichtbare gedeelte voor de bezoeker: het centrale binnenplein, het Neerhof. Ook de noordvleugel, de oostvleugel en de infirmerie van het klooster zullen gerestaureerd worden. Daarin gaan op termijn de paters norbertijnen en priesters-studenten van KU Leuven wonen.

In 2025 zal de restauratiecampagne volledig afgerond zijn.

In 2029 bestaat Abdi van Park 900 jaar.

OVER ABDIJ VAN PARK

Abdi van Park is een actieve en volledig intacte erfgoedsite uit de 12de eeuw en behoort tot hét selecte kransje van erfgoedsites met wereldklasse. De norbertijnenabdi bevindt zich in een uitzonderlijk natuurgebied nabij het stadscentrum van Leuven.

Het domein herleeft in haar typische en spirituele sfeer dankzij een grootse en nog lopende restauratiecampagne met stad Leuven. De norbertijnen blijven er conform de traditie de kloosterfunctie garanderen. Binnen een duurzaam herbestemmingsprogramma krijgen verschillende ruimtes weer een hedendaagse functie in hun historische context. Dit gebeurt samen met partnerorganisaties op de abdijsite zoals dialoogmuseum PARCUM, Alamire Foundation, het studiecentrum voor polyfone muziek van de KU Leuven, de Abdi boerderij, een samenwerkingsverband van verschillende partners rondom biologische stadslandbouw en abdi brouwerij Braxatorium Parcensis. Ook Kerk in Nood, de parochie en de kerkfabriek van Sint-Jan-de-Evangelistkerk maken deel uit van het gemeenschap van Abdi van Park.

Het interieur bevat ware kunstschaten zoals unieke stuccoplafonds in de kloosterbibliotheek en refter en de pandgang met 20 monumentale middenpanelen uit de 17de eeuw die nu voorlopig worden tentoongesteld – in afwachting van de integrale restauratie van de volledige glasraam gehelen. Deze historische ruimtes zijn na lange restauraties vanaf 4 mei weer voor publiek geopend.

Sinds 2017 staat de Erfgoedsite Abdi van Park bv, een dochterfiliaal van het Autonoom Gemeentebedrijf Stadsontwikkeling Leuven in voor het beheer, de exploitatie en de restauratie van het domein.